עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

גמ' מניינא למה לי א"ר יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת ותו הא דתנן אבות מלאכות מ' חסר אחת מניינא למה לי שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת תו הא דתנן ד' מחוסרי כפרה מניינא למה לי לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב דאמר ה' הוי דתניא ר' אליעזר בן יעקב אומר גר מחוסר כפרה עד שיזרק דם עליו אהכי תנא ד' תו הא דתנן ד' מביאין על הזדון כשגגה מניינא למה לי לאפוקי מדרבי שמעון דתניא רבי שמעון אומר שבועת הפקדון לא ניתן זדונה לכפרה אהכי תנא ד' תו הא דתנן ה' מביאין קרבן אחד על עבירות הרבה מניינא למה לי משום דקא בעי למיתנא סיפא נזיר אם נטמא טומאות הרבה ומשכחת לה כגון דאיטמי בשביעי וחזר ונטמא בשביעי ומני ר' יוסי בר' יהודה היא דאמר נזירות דטהרה מן שביעי הוא דחייל עליה דאי תאמר רבי היא כיון דנזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה היכי משכחת לה אי דנטמא בז' וחזר ונטמא בז' כולה חדא טומאה אריכתא היא ואי דנטמא בח' וחזר ונטמא בח' כיון דיצא בשעה הראויה להביא בה קרבן חייב על כל אחת ואחת אלא ש"מ רבי יוסי בר' יהודה היא ומאי ר' יוסי בר' יהודה דתניא וקדש את ראשו ביום ההוא ביום הבאת קרבנותיו דברי רבי ר' יוסי בר' יהודה אומר ביום תגלחתו תו הא דתנן ה' מביאין קרבן עולה ויורד מניינא למה לי משום דקתני סיפא נשיא כיוצא בהן [תני] ה' לאפוקי מדר"א דאמר נשיא מביא שעיר תו הא דתנן ד' אבות נזיקין מנינא למה לי לאפוקי מדרבי אושעיא דאמר י"ג אבות נזיקין הן ולר' אושעיא מניינא למה לי לאפוקי מדרבי חייא דאמר כ"ד אבות נזיקין ולר' חייא מנינא למה לי לאפוקי מסור ומפגל אמר מר שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת בשלמא פטור לגמרי לא מצית אמרת דכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו אלא אימא עבר חדא נתחייב חדא עבר כולהו בהעלם אחת אינו חייב אלא אחת אמר רבי יוחנן לכך יצאה כרת באחותו לחלק מתקיף לה רב ביבי בר אביי אימא אחותו דפרט קרא ניחייב חדא עלה וכולן כיון דבהעלם אחת לא ניחייב אלא אחת ולרב ביבי בר אביי מי לית ליה הדא דתניא כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא כיצד והנפש אשר תאכל בשר וגו' והלא שלמים בכלל [כל] הקדשים היו למה יצאו להקיש אליהן מה שלמים שהן קדשי מזבח וחייבין עליהן אף כל שהן קדשי מזבח חייבין עליהן יצאו קדשי בדק הבית אמר ליה רב ביבי בר מינה לאו מי אמרת התם יצאו קדשי בדק הבית הכא נמי מה אחותו מיוחדת שהיא ערוה ואין לה היתר בחיי אוסרה אף כל שאין לה היתר בחיי אוסרה יצאה אשת איש שיש לה היתר בחיי בעלה א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כי כל אשר יעשה מכל התועבות וגו' (הואיל וכך הקיש הוא) הוקשו כל העריות כולן לאחותו מה אחותו חייבין עליה בפני עצמה אף כל חייבין עליה בפני עצמה ולרבי יצחק דאמר חייבי כריתות בכלל היו ולמה יצאה כרת באחותו לדונה בכרת ולא במלקות לחלק מנא ליה נפקא ליה מואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לחלק על כל אשה ואשה ורבנן נמי תיפוק להו מואל אשה בנדת טומאתה אין ה"נ אלא כרת דאחותו למאי אתא מיבעי ליה לחלק על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו הני למה להו לחלק הרי שמות מוחלקין והרי גופים מוחלקים אלא אימא לחלק על אחותו שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו ורבי יצחק הא מילתא מנ"ל נפקא ליה מן סיפא דקרא דכתיב ערות אחותו גלה ורבנן אחותו דסיפא דקרא מאי עבדי ליה לאחותו

גמ' מניינא. שלשים ושש: **מחוסרי כפרה.** דאין אוכלים בקדשים עד שיביאו כפרה וכפ"ב (לקמן ח:) מפרש להו: **עד שיזרוק הדם.** כדמפרש בפ"ב (שם ט.) ככם כגר יהיה מה אבותיכם לא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים כו': **אהכי תנא ארבעה** [כד]. וכל היכא דתני מנינא דוקא קתני ולא תימא תנא ושייר: **ארבעה מביאין על הזדון.** מפרש בפ' ב' (שם): **ר' יוסי בר' יהודה דאמר.** לקמן (שם:): **נזירות דטהרה.** נזיר שנטמא וספר ז' לחזור ולהתחיל ולמנות נזירות טהרה מז' חיילא ומשכחת לה דמביא קרבן א' על טומאות הרבה כגון שנטמא בשביעי וחזר ונטמא בז' דכיון דבז' טהור הוא הוו להו ג' טומאות וקרבן [כה] אחת הוא ולא על כל טומאה וטומאה משום דבשתי טומאות הראשונות לא יצתה שעה ראויה להביא קרבן דאין הבאת קרבן אלא בשמיני הלכך אינו מביא אלא על האחרונה. להכי נקט תרי זימני נטמא בז' למהדר אג' טומאות משום דתנא במתניתין טומאות הרבה: **חדא טומאה אריכתא.** דלא בא לכלל טהרה: **אלא שמע מינה כו'.** ולהכי תנא מניינא לאשמועינן דדוקא הוא ולא תימא רבי היא וסמי מכאן (א) נזיר: **וקדש את ראשו.** לנזירות טהרה שניה: **ה' מביאין קרבן עולה ויורד.** כלומר על חמש עבירות מביאין קרבן עולה ויורד כפ"ב (שם.): **מניינא למה לי.** ליתני אלו: **משום דקתני סיפא.** בהוריות בפ"ב (דף ט:) ואיירי בכהן ה' וקתני הכי אין ב"ד חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים כו' ונשיא כיוצא כהן [כו] נמי דפטור אכל הנך משום [דלא] שייך בהו קרבן עולה ויורד ועניות בנשיא לא שכיחא ר"א [כז] אומר נשיא מביא שעיר כדינו [שם ט.] בכל המצות שבתורה ואמרי' בגמ' [שם:] לא אמר ר' אליעזר אלא בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בהן כרת כבקבועה להכי תנא הכא ה' לאשמועינן דדוקא נקט דכל המביא [כח] על ה' עבירות הללו אינו מביא קבועה אלא עולה ויורד ולא תימא סמי מכאן טומאת מקדש וקדשיו לאוקומה כר' אליעזר דאמר מביא נשיא עליה קרבן קבועה אלא אינו מביא קבועה אלא אי ר' יוסי הגלילי דפטר ליה לגמרי אי ר' עקיבא ור' שמעון [כט] דמחייבו ליה בעולה ויורד דהיינו כשבה או שעירה או תורים ובני יונה: **שלש עשרה** ועשרים וד' מפרש התם בפרק ד' אבות נזיקין (ב"ק ד:) ולשלם ממיטב כדמפרש התם: **מסור.** מלשין: **ומפגל.** (א) כהן שפגל בקרבנו של ישראל (ב) [ל] לאוכלו חוץ לזמנו דחייב אינו משלם ממיטב דהאי היזקא דיבורא בעלמא הוא והיזק שאינו ניכר ניהו: **אחותו** בכלל עריות היתה דכתיב בהו (ויקרא יח) ונכרתו הנפשות העושות והדר כתיב קדושים תהיו (שם כ) איש אשר יקח את אחותו וגו' ונכרתו לעיני בני עמם: **אחותו דפרט בה קרא.** כי עביד לה בהדי אינך ליחייב עלה דידה חדא ולאידך כולהו חדא. ואי מיבעי לך אשכחן אחותו דיצאת לחלק אבל שאר עריות למה יצאו תריך לאשמועינן דלאיתנהו במיתת ב"ד עריות שיצאו דכתי' בהו (שם) מות יומת [יש מהן בסקילה ויש מהן בחנק] ויש מהן דכתיב בהו שריפה והני דלאיתנהו בכרת מפרש להו ביבמות (נד.) [לא] דפרט בה קרא ולאחותו דכתי' הכא לא מפרש: **בכלל כל הקדשים.** אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים (ויקרא כב) והאי יקרב ליכא למימר דנגיעה היא ממש דבנגיעה ליכא נטילת נשמה [לב] כדגרסינן במסכת מכות (דף יד:) מבכל קדש לא תגע (ו) והיינו אכילה ולא נגיעה והאי יקרב נמי מפרש במסכת מעילה (דף י:) דאינו נגיעה אלא דבר המוכשר ליקרב [לג] א"ר אלעזר וכי יש נוגע שהוא חייב אם כן למה נאמר אשר יקרב לומר שאין חייבין עליו עד שיוכשר ליקרב כלומר אינו חייב על אכילתו משום טומאה עד שיוכשר ליקרב: **יצאו קדשי בדק הבית.** שאינו ענוש כרת האוכלן בטומאת הגוף והכא נמי ליגמר כולהו מאחותו: **אשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרה.** שמתגרשת בגט הלכך לא גמרי לה מאחותו ולא משכחת בה [לד] בחטאת בהעלם: **בפני עצמה.** אפי' עשאה עם האחרים: **לדונו בכרת ולא במלקות.** והיה מלמד על הכלל כולו דלית ליה חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי (ג) כריתתן באלו הן הלוקין (מכות כג.): **ואל אשה.** הוה ליה למיכתב ולנדה לא תקרב: **ורבנן.** דאית להו נפטרו מידי כריתתן ומפקי כרת דאחותו לחלק: **תיפוק להו מואל אשה.** לחלק: **על אחותו ועל אחות אביו ועל אחות אמו.** דסד"א הואיל ואיסור חד דאחוה אכולהו לא נחייב אלא חדא: **הרי שמות וגופים מוחלקין.** מואל אשה נפקא [לה] מקראות מוחלקין דמתלתא קראי נפקי אחותו ואחות אביו ואחות אמו: **אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו.** מפרש לקמן בפ' אמרו לו (דף טו.) כרשיעא בר רשיעא [לו] (כותי) הבא על אמו והוליד שתי בנות ובא על אחת מהן והוליד בן ובא הבן על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו ועלה איצטריך קרא לחלק משום דגוף אחד הוא: **מאחותו דסיפיה.** דקרא דכרת דלעיל נמי עלה קאי:

תוספות **לאפוקי מדר' אליעזר בן יעקב.** לקמן בפ"ב (דף ח ע"ב) קאמר דרבנן לא מני ליה לגר משום דגר כי קא מייתי למיעל בקהל הוא דמייתי אלמא לרבנן נמי גר הוי מחוסר כפרה והא דקאמר לאפוקי כלומר דלא איירי בה וכה"ג בריש ב"ק ולקמן מגילה דמתני' לאפוקי דר' אושעיא ודר' חייא: **דקתני בסיפא ונשיא כיוצא בהן.** ולא קתני סיפא דחמשה מביאין היא אלא בהוריות מתניא (בדף ח ע"ב): **למעוטי מפגל.** פירש"י אלא משלם ממיטב מיהו בפ"ק דב"ק משמע דלא ממעט ליה ממיטב אלא דלא תני ליה דבקדשים לא קמיירי והא דלא מייתי ע"ז נשים פטורות והאשה נקנית בג' דרכים סי' דקתני אתו לאפוקי מדאמוראי והכא לאפוקי מדתנאי [illegible] ד' ראשי פנים מלוקות בדיניהן זה מזה וכן הכנה: **שאין לה היתר בחיי אוסרה יצתה אשת איש.** הוי מצי למימר מה אחותו שאין לה היתר כלל אף כל שאין לה היתר במקום מצוה: **הוקשו כל עריות כולן לאחותו** דכתיב ביה כרת. וליכא לאקשויי לנשוק מהיקשא ולמכתב כרת בלאשת איש דקיל או בלאשה [illegible] עריות די"ל דהיקשא זו איצטריך למילי טובא כיבמות ועוד דמה להנהו שכן בידו לגרום: **לדונו בכרת ולא במלקות.** תימה דבשלמים נמי נימא דילמא [illegible] ולא במלקות: **אחותו שהיא אחות אביו כו'.** תימה דנקט הני דלא תמצא אלא כלאחר לנקוט אשת אחיו שהיא אשת אחי אביו או גם אמו וכלתו ולאחות אשתו כדאמרי' בפ"ג (לקמן יד.) וי"ל דנקט הא לרבותא לאע"ג דכל שמות שבה משל אחות הן אפ"ה חשיבי שמות מחולקין:

מוסף רש"י

תורה אור השלם

1. ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא: במדבר ו יא

2. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העשת מקרב עמם: ויקרא יח כט

3. והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליי וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ויקרא ז כ

4. ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה: ויקרא יח יט

5. ואיש אשר יקח את אחתו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה והיא תראה את ערותו חסד הוא ונכרתו לעיני בני עמם ערות אחתו גלה עונו ישא: ויקרא כ יז

הגהות הב"ח

רבינו גרשום

שיטה מקובצת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com